

DOCENTE	GARIONI ETTORE				
CLASSE	IV CLASSICO	SEZIONE	A	ANNO SCOLASTICO	2023-2024
MATERIA	LINGUA E LETTERATURA LATINA				

LAVORO ESTIVO DA SVOLGERE

PER TUTTI GLI ALUNNI	PER GLI ALUNNI CON DEBITO
<p><u>LINGUA LATINA</u></p> <p>1. RIPASSARE:</p> <ul style="list-style-type: none">- morfologia- sintassi del verbo (participio, gerundio e gerundivo) e del periodo (finali, consecutive, infinitive, narrative <u>completive volitive, dichiarative, verba timendi, interrogative indirette, perifrastica attiva e passiva</u>) <p>2. TRADURRE i seguenti brani sul libro di versioni <u>ANZANI, CONTI, MOTTA, Pontes / γέφυραι. Versioni di latino e greco per il II biennio e il V anno:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- SENECA: nn° 590, 591, 592, 593 (pp. 708-710)- QUINTILIANO: I BRANI ALLEGATI AL PRESENTE PROGRAMMA- TACITO: I BRANI ALLEGATI AL PRESENTE PROGRAMMA <p>N.B.</p> <p><u>LE VERSIONI DI LATINO DOVRANNO ESSERE TRASCritte SU UN QUADERNO E CONSEGNATE AL DOCENTE AL RIENTRO DALLE VACANZE ESTIVE.</u></p> <p><u>LETTERATURA. Preparare: CICERONE, LUCREZIO (con I elogio di Epicuro), INTRODUZIONE ALL'ETA' AUGUSTEA e VIRGILIO.</u></p> <p><u>LETTURA OBBLIGATORIA DEI SEGUENTI CLASSICI LATINI:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- SENECA, <i>La provvidenza</i>, BUR- SENECA, <i>La brevità della vita</i>, BUR- LUCANO, <i>Farsaglia o la guerra civile</i>, BUR- PETRONIO, <i>Satyricon</i>, BUR / MONDADORI	<p><u>LINGUA LATINA</u></p> <p>1. RIPASSARE:</p> <ul style="list-style-type: none">- morfologia- sintassi del verbo (participio, gerundio e gerundivo) e del periodo (finali, consecutive, infinitive, narrative <u>completive volitive, dichiarative, verba timendi, interrogative indirette, perifrastica attiva e passiva</u>) <p>2. Oltre al LAVORO ESTIVO assegnato a tutta la classe, gli alunni con <u>SOSPENSIONE DEL GIUDIZIO IN LATINO</u> dovranno <u>TRADURRE</u> anche <u>i seguenti brani sul libro di versioni ANZANI, CONTI, MOTTA, Pontes / γέφυραι. Versioni di latino e greco per il II biennio e il V anno</u>, ponendo particolare attenzione all'analisi morfologica e sintattica secondo le modalità applicate durante l'anno scolastico:</p> <ul style="list-style-type: none">- AUTORI VARI: nn° 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231 (pp. 303-306) <p>N.B.</p> <p><u>LE VERSIONI SUPPLETIVE DI LATINO DOVRANNO ESSERE TRASCritte SU UN QUADERNO E CONSEGNATE AL DOCENTE INSIEME A QUELLE ASSEGNATE A TUTTA LA CLASSE DURANTE LE PROVE DI RECUPERO DEL DEBITO A SETTEMBRE.</u></p>

Milano, 5 Giugno 2024

Il Docente

Ettore Garioni

QUINTILIANO, INSTITUTIO ORATORIA

1. L'osservazione del bambino in classe (Quintiliano)

Tradito sibi puero docendi peritus ingenium eius in primis naturamque perspiciet. Ingenii signum in parvis praecipuum memoria est: eius duplex virtus, facile percipere et fideliter continere. Proximum imitatio: nam id quoque est docilis naturae, sic tamen ut ea, quae discit, effingat, non habitum forte et ingressum et si quid in peius notabile est. Non dabit mihi spem bonae indolis qui hoc imitandi studio petet, ut rideatur; nam probus quoque in primis erit ille vere ingeniosus, alioqui non peius duxerim tardi esse ingeni quam mali. Probus autem ab illo segni et iacente plurimum aberit. Hic meus quae tradentur non difficulter accipiet, quaedam etiam interrogabit: sequetur tamen magis quam praecurret. Illud ingeniorum velut praecox genus non temere umquam pervenit ad frugem.

2. L'insegnamento individualizzato (Quintiliano)

Haec cum animadverterit, perspiciat deinceps quonam modo tractandus sit discentis animus. sunt quidam, nisi institeris, remissi, quidam imperia indignantur, quosdam continet metus, quosdam debilitat, alios continuatio extundit, in aliis plus impetus facit. Mihi ille detur puer quem laus excitet, quem gloria iuvet, qui victus fleat. Hic erit alendus ambitu, hunc mordebit obiurgatio, hunc honor excitabit, in hoc desidiam numquam verebor.

3. Il maestro come "secondo padre" (Quintiliano)

Sumat igitur ante omnia parentis erga discipulos suos animum, ac succedere se in eorum locum a quibus sibi liberi tradantur existimet. Ipse nec habeat vitia nec ferat. Non austeritas eius tristis, non dissoluta sit comitas, ne inde odium, hinc contemptus oriatur. Plurimus ei de honesto ac bono sermo sit: nam quo saepius monuerit, hoc rarius castigabit; minime iracundus, nec tamen eorum quae emendanda erunt dissimulator, simplex in docendo, patiens laboris, adsiduus potius quam inmodicus. Interrogantibus libenter respondeat, non interrogantes percontetur ultro. In laudandis discipulorum dictionibus nec malignus nec effusus, quia res altera taedium laboris, altera securitatem parit. In emendando quae corrigenda erunt non acerbus minimeque contumeliosus; nam id quidem multos a proposito studendi fugat, quod quidam sic obiurgant quasi oderint. Ipse aliquid, immo multa cotidie dicat quae secum auditores referant. Licet enim satis exemplorum ad imitandum ex lectione suppeditet, tamen viva illa, ut dicitur, vox alit plenius praecipueque praeceptoris quem discipuli, si modo recte sunt instituti, et amant et verentur. Vix autem dici potest quanto libentius imitemur eos quibus favemus.

4. Importanza di un solido legame affettivo (Quintiliano)

Plura de officiis docentium locutus discipulos id unum interim moneo, ut praeceptores suos non minus quam ipsa studia ament et parentes esse non quidem corporum, sed mentium credant. Multum haec pietas conferet studio; nam ita et libenter audient et dictis credent et esse similes concupiscent, in ipsos denique coetus scholarum laeti alacres convenient, emendati non irascentur, laudati gaudebunt, ut sint carissimi studio merebuntur. Nam ut illorum officium est docere, sic horum praebere se dociles: alioqui neutrum sine altero sufficit. Et sicut hominis ortus ex utroque gignentium confertur, et frustra sparseris semina nisi illa praemollitus foverit sulcus, ita eloquentia coalescere nequit nisi sociata tradentis accipientisque concordia.

TACITO, ANNALES

1. Uccisione di Agrippina (Tacito)

Anicetus villam statione circumdat refractaque ianua obvios servorum abripit, donec ad fores cubiculi veniret; cui pauci adstabant, ceteris terrore inrumpentium exterritis. Cubiculo modicum lumen inerat et ancillarum una, magis ac magis anxia Agrippina, quod nemo a filio ac ne Agermus quidem: aliam fore laetae rei faciem; nunc solitudinem ac repentinos strepitus et extremi mali indicia. Abeunte dehinc ancilla, "Tu quoque me deseris?" prolocuta, respicit Anicetum, trierarcho Herculeio et Obarito centurione classiaro comitatum: ac si ad visendum venisset, refotam nuntiaret, sin facinus patraturus, nihil se de filio credere; non imperatum parricidium. Circumsistunt lectum percussores et prior trierarchus fusti caput eius adflixit. Iam in mortem centurioni ferrum destringenti protendens uterum "Ventrem feri" exclamavit multisque vulneribus confecta est.

2. Vili esequie di Agrippina (Tacito)

Haec consensu produntur. Aspexeritne matrem exanimem Nero et formam corporis laudaverit, sunt qui tradiderint, sunt qui abnuant. Cremata est nocte eadem convivali lecto et exequiis vilibus; neque, dum Nero rerum potiebatur, congesta est aut clausa humus. Mox domesticorum cura levem tumulum accepit, viam Miseni propter et villam Caesaris dictatoris, quae subiectos sinus editissima prospectat. Accenso rogo libertus eius cognomento Mnester se ipse ferro transegit, incertum caritate in patronam an metu exitii. Hunc sui finem multos ante annos crediderat Agrippina contempseratque. Nam consulenti super Nerone responderunt Chaldaei fore ut imperaret matremque occideret; atque illa "Occidat" inquit, "dum imperet!".